Նո. 5021 — 1882 ՕԳՈՍՏՈՍ 27 ՃՈՒՄԱ. | 23 ԻՒՆՃԻՒ ՍԼՆԷ | ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 8 ՃՈՒՄԱ. — Նո. 5021

ՖԻԵԱԹԼԱՐ

Իսթանպօլ իչին սէնէլի մէճիտ 10
Ալթը այ " " 5
Իւչ " " " 2½

Թաշրալար իչին մէճիտիյէ 10
Ալթը այ " " 5
բօսթա խարճը մլտէ այրը տըր :

20 ՓԱՐԱ.

Մանզումէի Էֆքեար

ՄԻՒՆԱՏԻՒ ԷՐՃԻՒԵԱՍ

ԻԼԱՆԱԹ

Պիրինճի սէֆա իչին սաթըրը 3 ղր.
Իքինճի " " " 2 "
Իւչիւնճիւ " " " 1 "
Իլան սըրասընտա դօնուլմաճան լըսանըթ ու ըյիթարաթըն սաթըրը 5 ղր.

Իսթանպօլտա, Պապըալի ճատտէսինտէ Պէնկլէնալըճ պաղարընտա Նո. 41 խըրմի խանէտէ

20 ՓԱՐԱ.

1298 ՇԱՒՎԱԼ 27 | ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ | 1299 ՇԷՎՎԱԼ 24

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԼ ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

Վիէննա 6 ակուստ.

Իմբէրաթօր հազրէթլէրի տիւն էօյլէ վագթը, Զուաթ բաշաիը գապուլ իյլէտի . բաշըի միւշարիլէյհ Նիշանը Իմթիյազը աուրէթի րէսմիյէտէ թագտիմ իյլէտի :

Հէյէթի սէֆարէթ պատէհու իմբէրաթօր հազրէթլէրինին Զէօնպրիւնտէ թամամ տավէթ օլունտու :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Մապէյնի Հիւմայունու ճէնապը Միւլքիյէտէ իքինճի քեաթիպի Պաարի էֆէնտի հազրէթլէրինէ րիւթպէի պալա,

Մէքթէպի Միւլքիյէյի Շահանէ Ֆրանսըզ լիսանը մուալլիմի Րէճաի էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը միւթէմայիզի,

Մապէյնի Հիւմայունու տօղրու գուլլարը քեաթիպի Ֆայզ պէյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը միւթէմայիզի,

Պուրճումլի ճէնապը Շէհրիմինինտէն էմին պէյ էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը սանիսի,

Ժանտարմա տապուրէսի չավուշ գալէմի միւմէյյիզի էմվէլի Ճէմալ էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը սանիսի սանիսի,

Պալէմի մէզքիւր միւմէյյիզի սանիսի Ալիզ էֆէնտիյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը,

Պալէմի մէզքիւր խուլէֆասընտան Եագուպ պէյէ րիւթպէի սանիյէ ըսընըֆը սանիսի,

Մէքթէպի միւլքիյէյի Շահանէ Ֆրանսըզճա տիւիլէր մուալլիմի Նէֆիզ էֆէնտիյէ րիւթպէի սալիսէ,

Մէքթէպի մէզքիւր միւտիր մուավինի Ապտուլլահ էֆէնտիյէ տէրճիւմէ ըլը գլրուճու պէշինճի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր :

Շահզատէկեան հազրէթլէրինին Արէպի մուալլիմի Ածմէտ Ֆայզը էֆէնտիյէ վիլայէթ խասմէքէտէն Պրուսա բաշէսի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր .

—

Կէչէն կիւն Պօսֆօր-դարուտա Դ. խանէտէ պիրիսինին իդամէթ իյլէտիկի խանէտէ գուհուր իտէն վէլվէլէ պիւթիւն մահէլլէնի այագ իլաէ իթմիշ տիր : Դօմշուլար դայթէն սէյր իտէճէք չէյլէր արատըրմալը խանէ իչինտէն իշիտիլէն ֆէրեատ ու ֆիղանլէր իւզէրինէ , ճիւմէսի բէնզիրէնէ գօշուպ , նէ՞ վար , նէ՞ օլտու , խըրսըզ մը կիրմիշ , եանկըն մը զուհուր իթմիշ եօլունտա սիւալլար իթմէկէ պաշլամըշլար, վէ պու արատա բուլունան չէյթան խանէնին էօնիւնէ պիր թագըմ ատամլար թօփլանմըշլար, վէ պու բաթըրթըյէ նէ՞ օլտուղունու միւսիւ Դ. տէն սուալ իյլէ՛ տաճա իշէրիտէ աստ մը գամըլ խըրմիշ տիր» տէնիւ չըգըշէ իյլէմիշլէր տիր: Մ. Դ. գահգահա իլէ կիւլէրէք «ճանըմ պիր շէյ եօգ , իշ պիր փարէտէն իպարէթ տիր » տէմիշ իսէ տէ , պու սէօզդէն հիչ քիմսէ պիր շէյ անլայամամըշ տըր : Նիհայէթ պիր գաչ քիշի խանէ իչինէ կիրէրէք թահգիգաթա իպթիտար իթմիշ , իչէրի գատընըն մաթպախտա կիրտիկինտէ , պիր փարէնին աթագլարը ալթընտան տօլաշըպ գաչըպ օր իքէն , նասըլսա պաշը գապընըն պաշըղընտան իչէրի կիրմիշ պուլունտուղունու , վէ պիր ավճըղըը

իչէրտէ զընը , վէ պունտան խուրթուլմագ լազըմ կէլտիկինտէն պարատէրտէն չէվիրմէլէրի պէյրըր մուվագատ սիւրէթինտէ մուավէնէթէ պուլունմուշ պուլունմուշ տուր :

Ֆարէ եօգլուրը չըգարըլտըգ , պիչարէ գատընըն ֆէրեատը արթըլմըշ, վէ ֆէրեատ արթըգճա , ֆարէ գորգուսու պիր գաթ տահա թէրմանտարա պաշլամըշ:

Նիհայէթ խանէ սահիպլէրի մուշարը իլէ ֆարէնի չըգարըփ աանը պիր քիւչիւք վէրմիշլէր , վէ պիւ-ֆ տախի պուլունու ճէզանը սէզապընը , իւզէրինէ պիր սէֆա հիւճիւմնտէ , թէրթիպ իյլէմիշ տիր :

—

Մուզաֆֆէրի ասքէրիյէնին միւսուվէտտէօնինին րէսմէն թաճթը թասարիֆ այընտըղընը , վէ փադաթ իմզա մատտէսինին հէնուզ մուգաւվէլէսինտէ ասլանտա պէնիւրէթ պէքճան իյլէմիշ խարձը

Ալընան մալումաթա կէօրէ , Ինկիլթէրրա սէֆիրի լօրտ Տիւֆէրին քիւչիւք պիր խուսուսա տահիր Լօնտրատան թալիմաթ թալէպինէ լիւզում կէօրթիւկինտէն , մուզաւվէլէնամէի մէզքիւր իմզալանմամըշ օլուպ , Լօնտրատան պու կիւն ճէվապ կէլիր իսէ , եարըն Խարիճիյէ վէ Էվգաֆ Նազըրլարը պաշըլար հազըրաթը իլէ լօրտ Տիւֆէրինին իմթիյազը մուգավէլէ իմզա իտէճէկ լէր :

—

Ինկիլթէրրա տէվլէթինին Աստօրու ժէնէրալ գօնսօլօսու օլուպ , պունտան աքագ Մըսըրա միւթէվէճճիհէն Տիւբասսաթէյն հարէթ իյլէմիշ պուլունան ժէնէրալ Ուիլսըն կէչէն բէնչշէնպիհ կիւնիւ Իզմիրտէն կէչմիշ, վէ Մըսըրտա պիր գօլ ասքէր գումանտասընը տէրուհտէ իտէճէկի թէքլիֆ օլունմագտա պուլունմուշ տուր :

—

Իչխարիկինէ կէօրէ , սէր միւլազըմ Հազրէթի Շէհրիեարի Սարգիս պէյ հազրէթլէրինին սէր միւլէրէմլէրի վէ եախօտ պաշ մէմուրլարը օլան Պրիգոր էֆէնտի Նէրսէսեանըն կէրէք Իսքէնտէրիյէ Իճապիյէտէ , վէ կէրէք Պէսկիւ-թէրիտէ պուլունան խանէլէրի էթրաֆընտա , Պամբ դայթիյէ թարաֆընտան նօզթալար պէքլէթիլմիշտէ պաշլամըշտըր աշագըտա , քէնարի սալի , էնիւտէն հիւսապըրընտա պարըմլագ իշարէթ թէվգիֆ պուլունմըշ տըր :

Ընդարէ վալիսի պաշը թահսիլ ատէթի միւհիմմէ իճրաայ իչին եօգ գալմըշ իմիշ տիր :

—

Սիլահ խալ խանէլէրին սիլահ թաքէթլէրի ալթըն քեաղըտ բարչասը վէ սատիրէ ետըրշերլատը պիր թագըմ հիւլէլէրած պուլունտուգլարընը , վէ պունուն իւճ հէմ միւշթէրիլէրէ , վէ հէմ տէ ֆապրիգա սահիպլէրինէ զարար վէրտիկինի կէօրէն , Թէրճէմանը Հազրէթի գադեթը լազըմ կէլէնլէրին նազարը տիգգաթինը ճէլպ իթմէկ :

—

Տագըսթիյէ վարօրուլու Պօրթ-Սայիտէ վարըլ օլմուշ օլան Սուլթան բաշա, հարէքաթը ասքէրիյէնին թահգիգ իլէ, էվվէլըի Մըսըրիյէ Ինկիլիզ ասքէրի թարաֆընտան խաթիր օլունտուգտա , Խըտիվին հիւքիւմէթինին թանըթմալարըտ , պաշ-

լարըն հէր պիրինէ Իսմայիլ Թալաթ ֆէնտան մէմուրլար նասպ ու թայինին իյլէնէճէք տիր :

—

Օսմանլը վէ Եունան տէվլէթլէրի միւթէվէճճիհա հուտուտէ կէլէն պիր իթթիֆագ իւզէրինէ Դարա-Ալի Տէրպէնտի արագըլը մուվագգաթէն պիթարաֆ աստ օլունմուշ տուր :

—

Եունան տէվլէթի րէյսի միւքէլլա վէ Խարիճիյէ Նազըրը Մ. Թրիգուբի , Տէրսաատէթ սէֆիրի Մ. Գունտուրիոթիսէ հավատ իւզէրինէ վուգու պուլան հատիսէ ՝Ն էվվէլ Օսմանլը ասքէրինին աթէշ իթմիշ օլտուղունու պէյան իլէ , Եունան տէվլէթինին թամինաթ վէ թազմինաթ թալէպ իթմէք հագգընը մուհաֆազա իյլէտիկինի միւթէզամմին պիր թէլէկրաֆ կէօնտէրմիշ տիր :

—

Պրինճիպօ բէօրձոսընըն իքինճի գըսըմ քէշիտէլէրինտէն թարաֆըմըզտան սաթըլմըշ օլան պիլէթլէրտէն աշաղըտա նումէրօլարը մուգայյէտ պուլունանլար , համիլլէր կէլիփ ագճէլէրինի ալմալարը լազըմ տըր :

Նո. 26253. 26277. 29422. 29446.
» 30671. 36098. 44671. 44675.
» 53459. 71154. 79625. 83757.
» 88061. 88073. 88075. 88121.
» 88161. 88163. 89065.

Վէ Համայիլին պէշինճի քէշիտէսի Օգոստոս 31 տէ վէ Պրինճիպօ քիւչիւք քէշիտէսի Սէպտէմպէր 9 տա վուգու պուլաճագլարընտան , կէրէք բաղլըպէթլը հիսսէտարան վէ կէրէք էնտիսէ հիսսէտար օլմագ արզու իտէնլէր , Վէ-ֆ թի պիլէթլէրին պիլէթլէրինի ալմալը տավէթ օլունուրլար :

Ղալաթա Պօմպօն խանը գարշըսընտա Նո. 9 Սառրաֆ
Դ. Փ. ԶՕՓՈՒՐԵԱՆ
1—3

—

Իթթէրն էպօրրէա տէնօր տը , Կէօրիւնիյէ կիւնիւ լօրտ Տիւֆէրին խարիճիյէ նազըրը բաշա հազրէթլէրինին զիյարէթինէ կիթմիշ, վէ Արապի բաշա հազրէթլէրի իլէ Արթին պէյ հազրէթլէրինին պուլունտուղու հալտէ , մուզաւէլէի ասքէրիյէ լափըլ հազր օլունմուշ վէ տահա օլունմուշ իսէ տէ , տաաքիլի Օսմանիյէնին Պօրթ-Սայիտէ չըգմասընա տահիր օլան մատտէ , խիթամ օլունաճագը պէյան օլունտուղ , վէ պու չարթ իլէ , գապուլ օլունմուշ տուր :

Լօրտ Տիւֆէրինին թալիմաթ հիւքմինճէ , ասքէրի Օսմանիյէնին Պօրթ-Սայիտէ վէ եախօտ սէրգ գումանտան թարաֆընտան թային օլունաճագ տիկէր պիր մահալլէ չըգմալը մուխթար օլմալը թէքլիֆ իսլիմիշ տիր :

Պու խուսուստա միւչքիլաթ գալ մասընը , վէ 24 սաաթտա գատար մուզաւէլէնին գաթիյան իմզալանմասը մէմուլ տուր :

Եունան հուտուտու մէսէլէսինէ տահիր օլան ասքէրի գօմիսիօն խարիճիյէ նէզարէթի տայիրէսինտէ ինթիզամ իյլէմիշ տիր :

Մունազըմ Պիշ օլան մէսէլէ Նէզրէտ Նամ նօզթայը իւզէրինէ տէվրան իթմէքտէ տիր : Մ. Գուն-

տուրիօթի 24 մայիս 1881 թարիխլի մուզաւվէլէ խաթթըտէն նօզթայը մէզքիւրէյի թալէպ, վէ տէվլէթի Ալիյէ տախի մուզավէլէի մէզքիւրէ հիւքմիւնճէ նօզթայը մէզքիւրէնին թէրք օլան մահալլէրէ տախիլ օլտուղունը պէյան իտիյօր: Եունան հիւքիւմէթի Նէզրօ նօզթասընտան ֆէրաղաթ իթմէյի հալտէ, Գարա-Ալի-Տէրպէնտի թէրքի միւհթէմէլ գալտը օլունուեօր :

—

Պաշ վէքիլ, վէ խարիճիյէ, վէ էվգաֆ նազըրլարը բաշալար հազրէթլէրի, էվվէլքի կիճէ , Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինէ աղիմէթլէ , լօրտ Տիւֆէրին իլէ պաղը միւզաքէրաթտա պուլունմուշլար տըր :

Տիւն տախի Պաշ վէքիլ վէ խարիճիյէ նազըրը բաշալար հազրէթլէրի Մապէյնի Հիւմայունտա պուլունտուգլարընտան, կէճ վագըթ Պապը Ալիյէ կէլմիշլէր տիր :

—

Դրաթթմանէճի Մէհէմմէտին մուհաքէմէսինէ սիւնտէն իթիրարըն միւպաշէրէթ օլունտուղու , վէ էրգեանը թէմթիզու եարընճ օլան գալէմտէ Տէրսաատէթտէն ֆիրար իթթիկի իշիտիլմիշ տիր :

—

Տիւն կիճէ Ղալաթատա վագը Սէն-Պիէռ փիլիսթանէ խըրսըզլար կիրէրէք , իչ կիւմիւշ գանտիլ իլէ պիր Աւետարանըն կիւմիւշ գապագլարընը , վէ սաիր քիլիսէ աթաիր կիւմիւշ վէ ալթըն էշյա չըրա գալտըրմըշ էյսա ալըպ ֆիրար իթմիշ օլտուգլարըը Նէօլօգօս եազըյօր :

—

Մէարիֆ նազըրը ատըլը Պէտալի պաշա հազրէթլէրինին մախսուսէ տալիսինտէ , Նէզարէթի միւշարիլէյհա մէքթէպ գալէմի խուլէֆասընտան իքէն, Սէլանիք վիլայէթի ճիւլիւսի մէարիֆ միւտիրլիկինէ թայինի պույրուլմուշ օլան Սուպհի պէյ, մահալլի մէմուրիյէթինէ միւթէվէճճիհէն չէհրիմիզտէն ազիմէթ իթմիշ տիր :

Ալէյս բաշանըն Լուքը վէ Եէնի Զաղրալարտան հիւնի միւրուրինտէ տախի , սաիր կէչտիկի մահալլէրտէ օլտուղու կիպի , էհալի թարաֆընտան թէվէճճիհաթը բէրուանէ նիւմայիշլէր իլէ գապուլ օլունմուշ տուր :

—

Թօսկա դալէթասընըն Իսկէնտէրիյէ մուխպիրինտէն ալտըղը նէշր իթթիկի մալումաթա կէօրէ , Մըսըր սաաքիլի , Դաֆէրտավար էօ. նիւմունէսի մէզլումլարընըն հէր իքի թարաֆընը սուխա պաթըրմըշլար տըր :

—

Դաշիրէտէ եարըմ Ամէրիգա գօնսօլօսու դալէպ հիճրէթ իթմէքտէն 300 նէֆէր միգտարը էվրօպալըլարը թահթը հիմայէսինէ ալմըշ տըր :

—

Ժէնէրալ Ուօլսլէյին գումանտասը թահթընտա պուլունան գուվվէի հարպիյէնին միգտարը 11 պին բիատէ նէֆէրի իլէ , 770 սիւվարի , վէ 27 թօփտան իպարէթ իմիշ :

—

Ինկիլթէրրա հարպիյէ նէզարէթի, պու աէֆա Մըսըրտա պուլունան Ինկիլիզ օրտուսունտա գուլ-

լանըլմագ իւզէրէ խըտթէի մէզքիւրէյէ պիր գաչ պալօն եօլլամըշ տըր :

Պէլ-Մէլ-Կազէթ դազէթասը , մէզքիւր պալօնլարըն իրսալինտէն պահս իյլէտիկի սըրատա տիյօր քի : «պալօնլարըն օրտուլարտա իսթիմալը միւմքինմիտիր իտէն չէյ , պաշլըճա , պանլարը չիֆթմէկէ գույլանըլման իւր , չինքի մէզքիւր մաքինա դաեէթ պիւյիւք օլտուղուն , նագլի բէք միւչքիլ իտի . իյմտի թէրագգըյաթը ամելիյէ իչպու չիֆթինճի մաքինանըն աղըրլըգը խայլիտէն խաֆիֆլէթմիշ, չիմտի չըվմէնտօֆէր իլէ բէք գօլայ նագլ օլունապիլիր պիր հալէ կէթիրիլմիշ տիր : Խըքթէի Մըսըրիյէնին ճօղրաֆիյաճա պուլունտուղու հալի , պալօնլար իսթիմալինէ գաւէթ միւսաիտ տիր : Զէօլ թարաֆընտա , Զագազիգէ , վէ Հաթթա Դամհիրէյէ գատար պիւթիւն պիր օվա կէօրիւլմէքտէ օլուպ , պու օվանըն իչինտէ պիր չօգ ու ֆագ թէբէլէր վար տըր , չէօլտէկի պու թէբէլէրին արգասընտա պիր օրտու գաիէթ գօլայլըգլա կիզլէնէպիլիր , վէ տուշմէն օրտուսու իւչ քէօշէպիլի այնի սէրէճէտէ օլան պիր մէվգիտէ պուլունմուշ հալտէ , պու թէբէլէրին աաքէսինտէ , մէզքիւր օրտուտէն կէօրիւլմէզ . ֆագաթ էկէր պիր պալօն պուլուր իսէ , էօրտէն անճագ իքի իւչ միլ գատար մէսաֆէտէ պուլունան տիւշման օրտուսու էթրաֆընը խարիթա կիպի կէօրիւլիւ , տաշրա վագըթ պալօն հէր պիր աճ-ըլը կէօրէպիլիր : Մէսէլա , չիմտի Գասասինտէն պալօն իլէ հավայա չըգըլսա , Թէլ-էլ-Քէպիր խաթթը քէշֆիյաթըն քիւֆփէսի միւքէմմէլ սուրէթտէ կէօրիւլէպիլիր :

—

Տախիլի միլլաէթտէ աէվրէ չըգըմըշ օլան էսիրինէ վարիսի Պաարի պաշա հազրէթլէրի , կէչէն բաղար կիւնիւ մէրքէզի վիլայէթէ ավտէթ իյլէմիշ տիր . բաշըի միւշարիլէյհ հազրէթլէրի չըվմէնտօֆէր սիյահաթնամէսինտէ մէմուրիյէն միւլքիյէ վէ ասքէրիյէ թարաֆընտան դապուլ օլունմուշ տուր :

—

Ինկիլիզլէր պու քէրրէ Արապի բաշանըն ճասուսլարընտան պիրինի էլէ կէչիրմիշլէր տիր :

Պու ճասուսուն իւզէրինտէ հիչ պիր մէքթուպ վէ էվրագ սաիրէ պուլունմամըշ իսէ տէ , քէնտիսինի սըրտաշընտան թաթլըլըգ օլան ասքէրին էյլէնտէն գաւրօլըպ գաչմագ իւզէրէ չալըշլըգտան իքէն, կէօսթէրտիկի խըրթըլըգ , սըրթընտան խըրսըզ պատէլ եազըլը եօլլըճօ օլտուղունու կէօրիւլմիշ , վէ պունուն իւզէրինէ Իսկէնտէրիյէյէ կէօնտէրիլմիշ , օրատա , պու ճավրալար օգու-տուլմուշ . վէ թէրճէմէ իթթիրիլմիշ տիր :

—

Թան դազէթասը 28 օգոստոս թարիխլի նուսխասընտէ , իքինճի սօնըֆ Պրուսաչէօր վաբօրլարընտան օլուպ , էրքեան վէ գայթանը 226 քիշիտէն միւրէքքէպ օլան Էնֆէրնէ վաբօրունուն , տօղրուճա Պէյրութա միւթէվէճճիհէն , մահը հալի էֆրէնճինին 27 ինճի կիւնիւ Թուլօնտան հարէքէթ իյլէտիկինի խապէր վէրիյօր :

Ֆրանսանըն Բէթրիս նամ պէյ

լէք վափօրու ղաթէն Պէյրութտա պուլունտուղու կիպի, Ալմա վափօրու տախի Իզմիրէ կիթմիշ տիր։

—

Իսկէնտէրիյէէ հիւքիւմէթի մահէլլիյէսի աթիւէ.քի րէսմի իլանը նէշր իթմիշ տիր։

«Ախիրէն Իսկէնտէրիյէէտէ վուգու պուլան եաղմաքեարլըգ, վէ հարիքլէրտէ միւթէզարրըր օլան թէպաայի Օսմանիյէէ, քէնտի իսիմլէրինի, վէ մախլէգլէրինի, վէ սէնաաթլարըյլա, մէսքին պուլունտուգլարը մահէլլի, վէ նէ սուրէթտէ զարար կէօրմիւշ օլտուգլարընը, վէ շիմտի նէ՛ խըթիրհամ իլէտիւքլէրինի միւպէյյին պիր արզուհալ իլէ, Իսկէնտէրիյէէ մուհաֆըզընա միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

Մէզքիւր արզուհալտա, մուհաֆըզը միւմաիլէյհտէն, կէօրտիւքլէրի զարար ու զիեանը թէտգիգ իլէ, պունուն գըյմէթինի թայինի իլէմէք իչին, մուխամմինլէր թայինինի տախի թալէպ իթմիշ օլաճագլար, վէ մուհաֆըզ տախի, պու արզուհալըն գիյրինէ մուխամմինլէրին թայինինի իշարէթ իյլէյէճէք տիր։ Մուխամմինլէր վազիֆէի մէէմուրէլէրինի պիթարաֆանէ վէ սատագաթը քեամիլէ իւզրէ իյֆա իտէճէքլէրինէ մուհաֆըզըն հուզուրընտէ եէմին իտէճէքլէր տիր։ Գունլար սէքիզ կիւն զարֆընտա րաբօրթօլարընը թանզիմ իլէ, լազըմ կէլէն մահքէմէէ հէվալէ օլունմագ իւզրէ, իտարէի մուհասէպաթա թագտիմէ պօրճլու տըրլար։

«Իշպու զարար զիեանլարըն թէտգիգը ու միգտարընըն թայինինի մուամէլէսի իչին վագթ օլաճագ մէսարիֆ, մէհաքիմի միւխթէլիֆէտէ ճարի օլան թարիֆա իւզրէ, Իսկէնտէրիյէէ մուհաֆըզը թարաֆընտան թէսվիյէ օլունաճագ տըր»։

—

Գու քէրրէ Իսկէնտէրիյէէէ աւտէթ իթմիշ օլան Ֆրանսըզլար, Թէքրար Մըսըրա կիտէճէք Ֆրանսըզ մէհաճիրլէրինի էրլէշտիրմէք, վէ պունլարըն մէնաֆիինի մուհաֆազա իյլէմէք իւզրէ, պիր գօմիթէ թէշքիլ իյլէմիշլէր տիր։ Գու գօմիթէ, այնի մագսատ իլէ Բարիստէ թէշքիլ օլունմուշ պուլունան գօմիթէ իլէ միւնասէպաթտա կիրիշմիշ տիր։

ՆԱՄԱԿ ԺԳ·

—

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՄՇԱԿՆ
ԵՒ
ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

Կ. Պոլիս, 26 օգոստ. 1882

Մեծ. Խմբագիր

Վատ կանուանի այն զինուորը, որ դասալիք կը լինի. այլ սակայն չգիտեմք թէ ի՛նչ անուանել արժանէ զայն, որ պատերազմի դաշտէն փախած ատեն, իր փախուստը կեղծելու համար ետին դառնալով հրացանին բերանը զինքը չարաչար հալածողին դէմ ցոյց կուտայ եւ սակայն դարձեալ խոյս կուտայ։

Ճիշդ այսպէս է Թէրճէմանը էֆքեարի ըրածն ալ. ազգային լրագրութեան և մեր խրատացի քննադատութեանց դէմ չանթահար եղած լռութեան դատապարտուելէ ետև, ի Ռուսաստան հրատարակուող Մշակի մէջ «Ընդհանուր Հայոց օրգան» վերնագրով յօդուած մ'ընդօրինակելով իւր թերթին մէջ, և անոր վրայ յենլով՝ իր գաւառական լռութիւնը կը խզէ, և ազգային լրագրաց զԹէրճէմանը էֆքեար [illegible] նին անիրաւ կուզէ ցուցնել։

Ո՜վ չգիտեր թէ այլ է ազգութիւն և այլ է կրօնք. մարդս ո՛ր կրօնքէ կուզէ թո՛ղ լինի, իր ազգին ընդհանուր օգտին համար աշխատելու պարտական է, առանց կրօնի խտրութիւն ընելու։

Երբ մեք այս փաստը և ազգաշէն սկզբունքին Հայոց ազգին մէջ տարածմանը համար ազատամտութեան դրօշակին ներքև ազգային միութեան քարոզ, թարգման և ջատագով կանգնած և զինքը ցորեկին խառնած կ'խօսէինք, կ'գրէինք, կ'աշխատէինք և կ'ողբէինք, յայնժամ իրօք ճիզուիթութեան գործիք և հակազգային շահերու պաշտպան եղող, բայց առերևոյթ ընդհանուր ազգին շահուց ինքզինքը պաշտպան ցուցնող Թէրճէմանը էֆքեար անուն թերթին այժմու վարձակալ տնօրէնը, որ Բօմիւրօն խանի մէջ «ժողովրդական քաղաքականութիւն կընէր», անդէտ բոլորովին ուսմանց, գիտութեանց և կրթութեան տարրական սկզբունքներուն անդամ, որպէս հարազատ որդի իր [illegible] հօրը՝ իբրև տխմար ծայրայեղ կրօնամոլութեան, Հայութ բարև տալը մեղք, և Հայերէն խօսիլն ալ իրեն ամօթ կը համարէր։

Ահա՛ ճիզուիթ անուանեալ յիշեալ համբաւաւոր ծայրայեղ կրօնամոլ անձն է, որ այսօր մեզի և ազգային լրագրութեան ազատամտութեան դաս տալ կուզէ, դարձեալ զազգը խաբելու փորձ փորձելով, իբր թէ հնար ըլլար Թէրճէմանը էֆքեարի համար Հայոց Ազգին և միւս բաժանմանց շահերն ուղղութեամբ և անկեղծութեամբ պաշտպանել, զերծ բոլորովին կրօնական նախապաշարմունքէ։

Ճիզուիթ թերթին վարձակալ տնօրէնին այս դաւանանքը, զոր իբր իւր համոզմունք կուզէ քարոզել, և առավ անգամ մի եւս կուզէ խաբել Հայոց Ազգը, ԿԵՂԾ է։

Ճիզուիթ թերթին վարձակալ տնօրէնը նախապարտ խոստովանիլ այն ճշմարտութիւնը թէ, այլ է հռովմէադաւանութիւն և այլ է ճիզուիթութիւն, և թէ մէկը կրնայ հռովմէադաւան ըլլալ առանց ճիզուիթ կամ ճիզուիթութեան գործիք ըլլալու։ Երկրորդ՝ ճիզուիթ թերթին վարձակալ տնօրէնը պարտի քաջ գիտնալ նաև թէ, Հայ լրագրութիւնն և մեք, եթէ ըսած եմք թէ Հայոց Ազգէն բաժանեալ մասանց շահերն Ազգին շահերէն կը տարբերին, դժբաղդաբար Ազգին ներկայ տարօրինակ կացութենէն ծագում առած է շահերու այդ տարբերութիւնը, զորս ինչպէս Հայ լրագրութիւնը, նոյնպէս մեք և մեզ հետ ի միասին ազատամիտ անձինք միշտ ջանացած եմք կարելի եղածին չափ հաշտեցնել միմեանց հետ. և ահա՛ Մշակին ալ հաւատամքն ու ջանքն այս եղած է, և յիշեալ Ճիզուիթ թերթին տնօրէնութիւնը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ վերաբերեալ մի անդամին տրամադրութեանն ու խելամտութեանը ներքև ըլլալով, ըստ աշխարհածանօթ ներողութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, (ինչպէս մայրաքաղաքիս ազգային բոլոր լրագիրները, որք հաւասարապէս կը պաշտպանեն ազգէն բաժանեալ կրօնային հասարակութեանց ազգային հանրական շահերը), ջանացած է իր թերթը համազգային թերթ մ'ընել(*), որով ինչպէս մէկ կողմէն, նոյնպէս ազգային կրօնական բաժանմանց աններող մասին ձեռքը գործիք լինելու վատութիւնը բնաւ յանձն չէ առած Թէրճէմանը էֆքեարի նման. և այս ալ եթէ Մշակ կարողացած է ընել, այնպիսի երկրի մը մէջ փորձած է ընել, ուր կրօնական հասարակութիւնք դատ դատ ազգութիւն չեն կրող կազմել. հետևաբար ազգային տարբեր շահեր պաշտպանելու հետամուտ չեն այնչափ, որչափ հետամուտ են Տաճկաստանի մէջ ազգային բաժանեալ մասանց կրօնական գլուխներն իրենց անյագ փառասիրութեան յագուրդ տալու համար։

Մշակի վերոյիշեալ յօդուածը՝ Հայոց Ազգին Ներողութեան սկզբանց պաշտպան և զայն անկեղծութեամբ գործադրող եղած ըլլալուն մի նոր գրաւական կրնայ համարիլ, զոր երբէք Թէրճէմանը էֆքեար չէ կարող տալ աններողութեան սկզբանց տէր և պաշտպան հաշակաւոր Հովուականին ստորագրող կրօնային իշխանութեան մի ձեռքը կոյր գործիք ըլլալովը, որ բազում փորձերով ապացուցեալ և հաստատեալ է. ո՛րչափ որ կուզէ թո՛ղ Թէրճէմանը էֆքեար ուրանայ և աղաղակ բառնալով ինքզինքն արդարացնել տէքնի. ի զո՛ւր. այսօր արևու նման ճշմարտութիւն մ'է թէ Թէրճէմանը էֆքեար ճիզուիթութեան գործիք մ'է Հայոց Ազգին մէջ, և ճիզուիթութեան յատուկ զանազան ձևօք շահերով կուզէ Ազգը խաբել. այն ազգը, որոյ շահերը իր եկեղեցւոյն շահերուն հետ կապուած են իր ներկայ վիճակին մէջ, յորմէ օգուտ քաղել կուզէ Թէրճէմանը էֆքեար ազատամտութեան և կրօնական անխտրութեան սկզբանց պատրուակով, զորս կը յարգեմք և կը պաշտեմք. սակայն չեմք կրնար ալ հանդուրժել որ յիշեալ սկզբանց դիմակին ներքև խաբէ Հայոց Ազգը անխիղճ կերպով։

Ն. Գ.

(*) Ծանօթ.—Մշակի յիշեալ յօդուածին նայելով Ռուսաստանի մէջ հայ ազգային մամուլը կըսէ եղեր այլադաւան Հայերէն «դուք Հայ չէք, քանի որ Լուսաւորչական չէք, դուք այն ժամանակ միայն Հայ կ'դառնաք և ուրեմն իրաւունք կունենաք մասնակցել մեր մամուլի մէջ ինչպէս և մեր դպրոցներում և մեր այլ ազգային հիմնարկութիւններում, երբ Լուսաւորչականութիւնը կընդունէք»։

Զեմք զարմանար Ռուսաստանի մէջ տակաւին այժմ ա՛յս ատրճան մոլեռանդութիւն տիրած ըլլալուն համար. սակայն հօս Տաճկաստանի մայրաքաղաքիս մէջ հայ ազգային մամուլը այդպիսի բան մի այլադաւան Հայերուն ըսած չէ և չըսեր բնաւ. հետևաբար Մշակին ի գործ դրած ազատամտութիւնն ու անխտրութիւնը վաղուց մայրաքաղաքիս մամուլէն ի գործ դրած է։

—

Շու աթիւէ.քի մէքթուպ, հէր նէ գատար Մըսըր հագգընտա տիւնքի նուսխէմիզին Ազգային գըսմընտա վէրիլէն մալիւմաթա միւպային իսէ տէ, ատալէթէ րիաէթէն, տէրճինի էհէմմիյէթտէն տատ իլէրիզ։

1882 օգոստ. 24
Ռոտոսթօ

... Խմբագրապետ Տէր,

Ազգային մի քանի լրագրաց մէջ այս օրերս կը կարդամ՝ Զէնոբ պէյի քով աւանդ տրուած 400 ոսկւոյ գումարին վրայ այլ և այլ տեղեկութիւններ և պատմութիւններ։ Այդ գումար՝ կերևի թէ ոմանց երևակայութիւնը գրգռած ըլլալու է, քանի որ այնքան աղմուկ կը հանեն մի ամենապարզ խնդրոյ առթիւ. բացատրենք. յայտնի է թէ աւանդ մը ինչ ալ լինի, անբռնաբարելի և նուիրական է, մանաւանդ եթէ այդ աւանդ պաշտօնական վաւերմամբ և ընդհանուր հաւանութեամբ մէկու մը յանձնուած ըլլայ։ Մի մեծ ընկերութիւն՝ Ուսումնասիրաց անուամբ, որ Մեսրոպ եպիսկոպոսի օրով բոլորովին փակեալ Ազգ. վարժարանն երեք տարիէ ի վեր իւր հովանաւորութեան ներքև կը կառավարէ, այդ դպրոցի ծախուց հոգն տանելու համար կտակեալ ընդարձակ հողին տարեկան 500 ոսկի հասոյթէն 400 ոսկին խիստ դժուարութեամբ ձեռք անցնելով, (վասն զի Ազգային վարչական անխնամոյ հոգատարութեան շնորհիւ շատ 100 ոսկիներ կը հափշտակուին մէջ տեղէն) զայն աւանդ տուած էր Զէնոբ պէյի՝ որ ոչ միայն ընկերութեան գործադիր ժողովոյ ատենապետ՝ այլ և գաւառական երեսփոխանական ժողովոյ ևս ատենապետն լինելու պատիւ ունի։ Արդ, այդ գումարն անշուշտ անհրաժեշտ հարկի մը համար պահանջել պէտք եղած ատեն, աւանդատու մարմնին միաձայն հաւանութեամբ պարտա-

(286)

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸՋԼԱՐ

—Իսթիմալտէն տիր... —տէյի ճէվապ վիրտի Լիօնէլ աճայիպ սուրէթտէ պիր կիւլիւմսէյիշ իւզրէ. —Իշթէ գարթըմը վիրիյիմ սիզէ, —տէյի իլավէյի մէզալ էյլէտի։

—Իշթէ պէնիմ տէ գարթըմը սիզ ալընըզ, —տէտի տիւքերի։

Լիօնէլ Վարթըն, մէրգումուն գարթ տը վիզիթի իւզէրինտէ կէօզլէրինի կէզտիրտիքտէ, Պէրլինլի Ժագօպ Նիւլլէր իսմինի օգուտու։

—Զաթէն պէն տախի էօյլէ չիւրհէ իթմէքտէ իտիմ... —տէտի մէրգում քէնտու քէնտույէ, —մէրգում Ալման հօվարտալարընտան պիրի օլմալը տըր։

Պատէհու Լիօնէլ եւ.քաէ.ք սէս իլէ սէօյլէտէ.ք,

—Միւսիւ Լէօբոլ Տէրէյն իլէ միւսիւ Լամպէր Մասոլ պէնիմ թարաֆըմտան չաղրըլըք ըրֆաթընը իճրա իյլէյէճէքլէր տիր... —տէտի Բրուսիալը մէրգում Նէհատի տախի քէնտի թարաֆընտան, օրատա պուլունան իքի քիշի կէօստէրէրէք,

—Պունլար տա պէնիմ թարաֆըմտան, մէզքիւր ըրֆաթտա պուլունաճագլար տըր... —տէտի։

—Իմտի, էօյլէ օլուրսա, շիմտիտէն չաղրըլըրըմըզ պիրլէշիպ լազըմ կէլէն շարթլարը թայինի իտէպիլիրլէր... —տէյի ճէվապ վիրտի Լիօնէլ, —հաղըր վագըթ կէչիրմէքսիզին իշի պիթիրմիշ օլուրուզ։

Անինտէ պիր օտա աչըլտը, թարաֆէյնին տէօրթ նէֆէրի չաղրիլէրի կիրիպ գօնուշտուլար, վէ օն տագիգա զարֆընտա քէնտի գարարլարընը վիրտիլէր։

Պատէհու Լամպէր Մասոլ, այտա փիւթուր կէթիրմէքսիզին կիտիպ պիր թարաֆտա օթուրարագ գազէթա միւթալաա իթմէքտէ պուլունան Լիօնէլին եանընա կիթտի։

—Զանն իտէրիմ քի գուհուր կէլէն խատաատան մէմնուն օլաճագսընըզ տըր... —տէտի մէրգում եավաշճա սէօյլէրէք։

—Սէօյլէյինիզ պագալըմ, նէ՛ իտի գարարընըզ։

—Խասմընըզըն խատասընա կէօրէ, սիզ մէրգումա հագարէթ իթմիշ օլտուղունուզտան, գուլլանըլաճագ սիլահըն, քէնտի թարաֆընտան ինթիխապ իլմէսինի խատատ իյլէմէքտէ տիր... լաքին, մէրգումուն, մէզքիւր խատաար թաշըթը միւճատէլէտէ ալըշգըն իլէ, չիւնքի, կէօզի հէր նէ գատար թօգուզ փայըն սիզ օտուշպ իսէ տէ, իյի սէպէպէթտէ, քէնտի թարաֆընտան մէրիւմիշ տիր, զիրա, փամիլեանըզը հագարէթ իթմիշ տիր...

—Օլմայատէ միւճատէլէէ իհթիւաճ կէօրմէմ... —թէքլիֆինի էօյլէճէ գապուլ իտէրիմ.

—Իմտի էօյլէ օլուրսա, նշան թապանճալարըյլա [illegible] գրթընը թէրթիպ իթմէքտէ տիր, չիւնքի, մէրգում, մէզքիւր թէքլիֆ իյլէմէքտէ տիր։

—Բէք ալէա, պէն տախի էօյլէ օլմասընը իսթէրիմ։

—Թապանճալար սօյմուշ հազըր պուլունաճագլար տըր, —վէ իքինիզ պէյինինտէ օթուզ ատըմ մէսաֆէ կէօստէրիլէճէք, վէ իքինիզին տախի, ալըշգընըզ ապշիսմ հալտա եուվըլ, պէշէր ատըմ իլէրու կելմէքլիկէ հագգընըզ օլաճագ տըր։

—Զօ՛գ իյի, չօ՛գ իյի... —Նէ՛ վագըթ իչին գարար վէրտինիզ։

—Եարըն իչին։

—Սաաթ գաչտա՛ պուլունաճաղըզ։

—Սաապահըն սաաթ սէքիզինտէ։

—Նէ՛րէտէ։

—Վէնսէն օրմանընտա, Բօրթ-ժօն նամ լօգանթանըն եագընընտա։

—Բէք ալէա... —իմտի էօյլէ օլտուղունտա, մէրգում Պէրլինլինին չաղրըլըլէրինէ, հէր ճիհէթլէ մէրգումուն իթթիֆագ իւզրէ պուլունմագ իւզրէ իխտիյար իլէ միւմէյլիխմինիզ...

Բէյֆինէէթէ պէօյլէճէ գարար վէրիլտիքտէն սօնրա, Ժագօպ Նիւլլէր, չէհրէսինի տաէ.ր օլաճագ, վէ արգատաշլարը հայտէ, քէնտի խանէսինէ ակլըմ տախի վիրմէքսիզին, գաչտը, վէ Բրիշաէն տիշարը չըգտը, վէ Լիօնէլ իսէ, մէրգումուն պու հարէքէթինէ պագա էհէմմիյէթ պիլէ վիրմէտէն, օմուզլարընը սիլքտի։

—Տիմէք տիր քի, պիզիմ մէօսիէօ Լիօնէլ, —տէտի Լէօբոլ եավաշճա սէօյլէտիկի, վէ հէնէճանը տիլ իւզրէ օտուզունտան բէնկի աթմըշ պուլունտուղու թագտիրտէ, շիմտի հէր հալտէ եարըն.քի կիւն սիւէլլօսա չըգըշաճագսընըզ տըր, էօյլէ տէկի՛լմի։

—Էվէթ... —տէյի ճէվապ վիրտի Լիօնէլ Վարթըն կիւլիւմսէյէրէք, —եօգսա օլ պատտէ պիր մէրագ իթմէքտէսինիզ։

—Էվէթ, բէք չօգ մէրագ իթմէքտէյիմ...

—Նի՛չին...

—Զիւնքի, էօյլէ պիր պուլուշմա իլէ ուղրաշաճագ, ճանընըզը թէհլիքէյէ գօյաճագսընըզ...

—Իյի էմմա, էօյլէ պիր պուտալաքտա ճէզասըզ պըրագմագ լըզ ճայիզ օլամազ, էօյլէ տէկի՛լմի... —վէ պէնիմ միւտաֆաաթա չըգըշտըղըմ տախտատ հագգը սօրհիմ նիւմաէան պուլունտուղունտան, քէնտի իթիգատը գավիմէ նէզարէն, հիչ պիր թէհլիքէէ տիւշար օլմաեաճաղըմ տըր... —իմտի, իւզէրիմտէ տէր.քեար օլան միւքիւնէթի հալ վէ ֆիւթուրսուզլուգ կէօրէրէք, թէաճճիւպ իթմէլինիզ, չիւնքի, քէնտիլիւնիզ հագգը օլմազսա էմին օլան ատամ նէճաթէ իւզրէ պուլունաճագընըզ, գաթան չիւրհէնիզ օլմամալը տըր...

—Թագտիր, —տէտի Լէօբոլ, —զանն իտէրիմ քի, արթըգ պուլընտ, Լօնտրա սօգագլարընտա վագը գօնագլարընտա թէճէմմիւ իտէճէք օլան ճէմիյէթին թէճէմմիւսիւ միւնասէպէթ պօլսաէ րաժ, թէէլլիւֆ էյլիմիզ իտէճէք տիր, էօյլէ տէկի՛լմի...

—Նի՛չին, խայր, գաթան էօյլէ պիր հալէ իհթիմալ եօգ տուր...

—Նէ՛ սէօյլէյօրսունուզ, եարըն սապահ էրքէնտէն միւճէլլէտէ չըգըշաճագ օլտուղունուզ հալտէ պիլէ, մէկէրսէ պու կիճէ թօրլանթըյա օտա՛նտամը օյնամագ իմմէտ չըգըշնագ։

—Հայ հա՛յ...

—Հիչ տէկիլ իսէ եօրուլմագ լըգ ատա՛նտամը գօրգմագտա տէկիլսինիզ...

—Պէն էօյլէ եօրուլան ատամլարտան տէկիլիմ...

—Սինիրլէրինիզ թահրիք օլունաճագընտան...

—Պէնիմ սինիրլէրիմ այըզմըշ տըրլար, վէ նասըլ քի կէօրէճէքսինիզ տիր, տաշարանձաքը թալթաուզ վագըթտա, էլիմ պիլէ տիթրէմէտէն սաէ.ր տիր... —իմտի, օլտուղունուզ գատար պէրթարաֆ իտէրիմ տէ... սիզ պանա թէքէլէր... պու կիճէ հէմշիրէնիզ գօ-

ւոր կըլայ այդ պահանջումն ընել, այս է օրէնքն. այսօր Գահիրէի մէջ դաս մը օգնութեան կարօտ ազգայինք կը գտնուին, զայս գիտեմք, Սովելոց Պատ. Յանձնաժողովոյ կողմէ 100 ոսկւոյ նպաստ մը ղրկուած է և առ այդ ոչինչ ունիմք ըսել, սակայն ո՞վ կարող եղած է տեղեկութիւն մ'առնել թէ այդ 100 ոսկին ի՞նչպէս ծախսուած է, և թէ ի՞նչ հաւաստի վստահութիւն ունիմք թէ այդ գումարն իր սահմանեալ գործին յատկացեալ է միայն։ Եգիպտոսի առաջնորդական տեղապահն ցարդ մանրամասն և ոչ մի տեղեկութիւն տուած է այդ մասին։ Ազգային պաշտօնէից մասին Վարչութեան ունեցած անհուն համարման և անսպառելի վստահութեան բան չեմք կարող ըսել. սակայն իրաց արդի վիճակին մէջ, Ազգ. Կեդրոնական վարչութիւնը, Զէնոբ պէյի տուած գրաւոր և բերանացի օրինաւոր բացատրութիւններէ յետոյ չեմք կարծեր թէ այնքան ստիպողական հարկ մը ունեցած ըլլայ ոչ թէ 100 ոսկի՝ այլ ամբողջ գումարն պահանջելու յանուն Եգիպտոսի կազմուածեալ վարչութեան, որ շատ ժամանակէ ի վեր դադրած է գոյութիւն ունենալէ շնորհիւ Տ. Սահակ քահանայի տեղապահութեան, որ ոչ միայն առաջնորդի այլ և Ազգ. Ժողովոյ ալ տեղը կը պահէ առաջին օրէն ևեթ յորում ոտք կոխեց ի Գահիրէ իբր բարեկարգիչ։ Մենք այս առթիւ նպատակ չունիմք ասանոր Եգիպտոսի ազգայնոց արդարոցի և բազմաթիւ գանգատներն վերստին կրկնել, ազգային կալուածոց ծախսերու և Նախկին առաջնորդին դէմ իրենց ունեցած իրաւացի բողոքներն յիշատակել, այլ զայս միայն պարտք կը համարիմք յայտնել Կեդրոնական վարչութեան թէ լաւագոյն էր պահուէր տեղ մը աւանդ տրուած և ազգային վարժարանի մը յատկացեալ չափաւոր գումարն պահանջելու տեղ, երկար ատենէ ի վեր խնդրոյ առարկայ ինկած Եգիպտոսի ազգային սնտուկէն համարձակեալ հաշուառոր ակներու կարի գումարներն բաժօրինի պահանջել, մեծկակ գումարներ՝ զորս երեւան հանելու համար արդէն 3-400 ոսկի ծախք եղած է քննութեան համար Կեդրոնական վարչութեան գիտակցութեամբ և հրամանաւ։

Մեծ. Տէր, մինչ մտադիր էինք այս նամակը գրել խնդրոյն առաւել եւս պարզելու դիտաւորութեամբ, և ահա Եգիպտոսէ մի նամակ կ'ընդունինք զոր կ'գրէ մեզ գաւառական ընդհանուր ժողովոյ Ատենադպիր Ասատուր էֆէնտի Շէրիմճեան. դժբաղդաբար մեր կասկածները, զորս ունէինք նպաստ ղրկուած հարիւր ոսկւոյ մասին, կ'հաստատուին այդ նամակի մէջ որ կը կրէ օգոստոս 19 թուական բառ Եգիպտացւոց. ահա այդ նամակի մի նշանաւոր պարբերութիւն. «Անշուշտ լսած էք թէ Կ. Պոլսոյ բարի Բրիւտանեայներն 100 լիրայի չափ տեղապահին ղրկած են, բայց նա միայն 50 ոսկի բաժնած է և միւս 50 ոսկին իր անձին պահած է ինքը ամենէ մեծ աղքատ և կարօտեալ ըլլալուն համար». մեր նամակագիրըն նոյնպէս կիմացնէ մեզ թէ ազգասէր մի կտակուածէն 100 էրտէպ այսինքն 500 քիլէի չափ ցորենն մէչեալ տեղապահ Տ. Սահակին միջոցաւ կ'ծախուի և դրամն ինչ բանի յատկացուեր է չգիտցուիր. այս տեղեկութիւններ կուտայ մեզ ևնձեր չարելով։ Արդ, անաչառ ընթերցողաց կ'թողումք դատաստան ընել թէ ո՞ր աստիճան վստահութեամբ կարելի է մեծ գումարներ յանձնել անորոշ խօսքերու վրայ հիմնելով մեր յոյսը։

Մեծ. Խմբագրապետ, կ'խնդրեմք որ Ձեր ծանուցեալ անկողմնակալութեամբ հաճիք հիւրընկալել զնկրկայս որոյ վասն մատուցանեմք մեր յարգանաց և շնորհակալեաց հաւաստիքը։

Ե. Պ. Մ.

ԲՕՍԹԱ. ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ

(Ն.° 5021 [illegible])

ՄԷԿԻՒՆՃԻ ՖԱՍԼ

[illegible]

62. Բօսթա քուլլարը վէ քուլլու զարֆլար, պիլճումլէ մէրքէզ վէ միւլհագաթ բօսթախանէլէրի իլէ չիւպէլէրինտէ սաթըլաճագ կիպի, իճապը թաղրիրինտէ, միւնասիպ մահէլլէրտէ տախի սաթըլըրմասը ճայիզ օլաճագ, վէ պու մագուլէ մահէլլէրտէ սաթըլաճագ քուլ վէ քուլլու զարֆլար պէտէլի ըէչին ալընըպ, ֆազլա պէտէլի մէզքիւրտէն ֆիյաթը իսթէնէմէզ, քուլլարըն սիւրիւմինէ կէօրէ եւ իւզտէ իքիտէն եիկիրմի զուրուշա դատար պէյլիէ թէրք օլունաճագ, վէ պուլարը սաթան տիւքքեան սահիպլէրի տիւքքեանլարընըն իւզէրինէ բօսթա քուլլու քէլիմէլէրի եազըլը պիր լէվհա թէալլիք իտէճէքլէր տիր։

63. Պիր քէրրէ իսթիմալ օլունմուշ օլան բօսթա քուլլարընը թէքրար իսթիմալ իտէն, վէ եախօտ իսթիմալ իթմէկէ միւպաշէրէթ իթմիշ օլանլար, գանունէն միւճազաթ օլունուր։

64. Իւզէրինտէ միւսթամէլ քուլ եափըշտըրըլմըշ պիր մէքթուպ, բօսթա մէէմուրլարընա վէրիլմէյիպ, սանտըղա աթըլըր իսէ, մահէլլինէ կէօնտէրիլմէտիքտէն պաշգա, քիմին թարաֆընտան աթըլմըշ օլտուղու թէհագգուգ իթտիկի հալտէ, գանունէն ճէզա կէօրիւր, պէօյլէ պիր մէքթուպ սանտըղա աթըլմաեըպ տա պիզզաթ բօսթա մէէմուրլարընա թէսլիմ օլունտուղու հալտէ, բօսթա մէէմուրլարը օ անտէ միւբօլլիղի մաֆէվգ ընտէ պուլունան պիւեիւք մէէմուրա խապէր վիրմէլէ մէճպուր տուր. շայէտ խապէր վիրմէքսիզին մէքթուպու մէզքիւր բօսթախանէյէ կէօնտէրիշ օլուրսա, վէ եախօտ կէօնտէրիլմէկէ չալըշըլըրըզ թէպէյյիւն իտէր իսէ, օլ հալտէ միւսթամէլ բօսթա բուլունու քէնտիսի իսթիմալ իթմիշ տատտ օլունարագ, միւճազաթը գանունիյյէյէ մազհար օլուր։

65. Բօսթա իտարէսինին, էճնէպի բօսթալարը օլան մուամէլաթը, հիւքիւմէթի Սէնիյյէ իլէ, տիւվէլի էճնէպիյյէ պէյնինտէ միւնագիտ բօսթա մուահէտէսինէ թապի տիր։

66. Իչպու նիզամնամէնին թարիխի նէշրինտէն իթիպարէն, ֆիյ 26 րէպի իւլ ախըր սէնէ 1288 թարիխլի բօսթա նիզամնամէսի միւնֆէսիխ տիր։

67. Տախիլիյյէ նէզարէթի, իչպու նիզամնամէնին իճրասընա մէէմուր տուր։

(Բօսթալարըն նագլ օլունաճագ մէքիւպաթ էմանէթլէ, ղազէթա վէ նիւմունէ, վէ էշեայի սայիրէ իւճուրաթընըն թարիֆէսի տիր։)

Էմանէթէ նագտիյէ իւճրէթի թարիֆէսի

1. Սէվահիլ բօսթախանէլէրինտէն էէլիւէլէրինէ ալթուն օլարագ կէօնտէրիլէճէք էմանաթը նագտիյէնին պուտէ մէսաֆէսի հիսապ օլունմաքսըզըն, ալէլուէլիյյէ պիր զուրուշտան պին զուրուշա դատար եիւզտէ բարա իւճրէթ ալընաճագը կիպի, պիր միւսկէթ սախիլինտէ տախի պուլունան բօսթախանէտէն տիկէր բօսթախանէլէ, վէ տէմիր եօլու վէ տէրեա եօլու իւզէրլէրինտէ պուլունան բօսթախանէլէր իչին, պիր պաշտան օ պիր պաշա դատար, բէզալիք պէհէր պին զուրուշտան եիւզ բարա իւճրէթ ալընաճագ տըր։

2. Ալթուն օլարագ կէօնտէրիլէճէք էմանաթը նագտիյէնին միգտարը պին զուրուշու թէճավիւզ իլէտիքչէ, պինտէն պին զուրուշտան քիւսուրաթը տախի օլմագ չարթըյլա իւճրէթի ալթըճէ միսլիլու եիւզտէ բարա իւճրէթ ալընըր։

3. Կիւմիւշ էմանէթլէր իչին, հէր պիր միւսաֆէթին տախիլինտէ, վէ սէվահիլին էէլէւէլէրի արասընտա, վէ տէմիր եօլու վէ տէրեա եօլու իւզէրինտէ պուլունան մէմալէքէթ պէյնինտէ, պիր զըր'տան իքի եիւզ էլլի զուրուշա դատար, իքի, վէ իքի եիւզ էլլիտէն պէշ եիւզ զուրուշա դատար, թէօրթ, վէ պէշ եիւզտէն պին դատար, ալթը, վէ պինտէն եօգարը վէ պէհէր պին իչին թէօրթ զուրուշ իւճրէթ ղամէ օլունաճագ տըր։

4. Իքի միւթէճավիր վիլաէթին հուտուտու տախիլինտէ քէաէին բօսթախանէլէրին, էէլիւէլէրինէ թէսլիմ իտէճէքլէրի ալթուն վէ կիւմիւշ էմանէթէ նագտիյէտէն, տախիլի վիլաէթի վէ տէմիրեօլու վէրաբա եօլու հիսապընա դէճիւրէն, իւճրէթ ալըզ օլունաճագ, վէ ֆազլա, պուլունարան զայլու պիր միւրալէթտէ քէայէին պիր բօսթանէտէն տիկէր վիլաէթ միւթէճավիրէ բօսթախանէսինէ մահսուս օլան էմանէթէ նագտիյէտէն, պոլէճառէ կէօսթէրիլէն իւճրէթին իքի գաթը ալընաճագ տըր։

5. Վիլաէթը ղայրը միւթէճավիրէ բօսթախանէլէրինին էէլէրինէ սէվք իտէճէքլէրի ալթուն վէ եա կիւմիւշ էմանէթը նագտիյէտէն, պոլէճառէ, սէվահիլ վէ սայիրէ իչին թաայինն օլունմուշ օլան իւճրէթին իւչ գաթը ալընաճագ տըր։ Էմանէթը նագտիյէ իչին թաայինն օլունան սալիֆիւլզիքր թարիֆէ, ալթուն վէ եա կիւմիւշ օլարագ իսթիֆա օլունուր։

Ղազէթէ իւճրէթի թարիֆէսի

6. Պէհէր ղազէթանըն պիր տիրհէմ աղըրլըգընտան (կրամ) ան պէշ տիրհէմ աղըրլըգը դատար պէշ, վէ օնպէշինտէն օթուզա դատար օն, վէ օթուզտան եօգարըսը իքի եիւզ բարա ալընաճագ տըր։

Նիւմունէ իւճրէթի թարիֆէսի

7. Քիթապ վէ միւթէնէվվի վէ րէսմիյէ մէզմուաթը, վէ էշեայի թիճարէթինին նիւմունէսի, վէ րէսմի, վէ մուսիգի նօթաը, վէ քիթապիհ միւթէնէվվիա հէզայի վէ սայիրէ իչին պիր տիրհէմ աղըրլըղըն իքի տիրհէմ աղըրլըղը դատար եիքիրմի բարա, վէ իքիտէն եիւզ դատար պիր զուրուշ, վէ եիւզտէն իքի եիւզէ դատար պէշ եիւզ եիւզ տիրհէմ աղըրլըղ պէհէր զուրուշ իւճրէթ ալընըր։

Իրատէյի Սէնիյյէսի Թարիխի
Ֆիյ 2 Շապան սէնէ 1299 վէ ֆիյ 7 Հազիրան սէնէ 1298

Թապը Թարիխի
Ֆիյ 29 Շէվվալ սէնէ 1299 վէ Ֆիյ 1 Էյլուլ սէնէ 1298

ՆԷՎԻՑԷ

Կէչէն ալաֆր. օգոս. տէքրին 30 անտա, ղալթայի Շիմալա իճրայի թէճէսսիւս ու թահարրիւրաթ կիլէմէք իւզրէ օլ ճանիպէ կիթմիշ, վէ օրատա ղազադէթէ օլմուշ պուլունան Ժաննէթ փօրօրինենին միւհէնտիսի Մ. Մէլվիլ իլէ, Լինէնիւըն վէ Նօրտագօֆթ նաման թայիֆէլէր, Բարիսէ պէքլէնիլմէքտէ իտիլէր։

Մէզքիւր վաբօրտա պուլունան լարտան, եալընըզ պու իւչ քիշի սաղ գալմըշլար տըր, պունլար Սէն-Բէթէրսպուրկտա Զար հազրէթլէրինին հուզուրլարընա չըգմաղ չէրէֆինէ նաիլ օլաճագլարը կիպի, իմպէրաթօրիչէ հազրէթլէրի իլէ, հիւքիւմէթը միւճթէմիաի Ամէրիգանըն Սէն-Բէթէրսպուրկ էլչիսի Մ. Զիւլ, վէ Մօսգօֆ ժօղրաֆիա ճէմիյէթի թարաֆընտան տախի զապուլ օլունաճագլար տըր։

Իշպու րէսմի դապուլաթտա, պունլարը դարշըլամագ իչին Բօսճըրա փօրօրիւլա Սիպէրիա' սէֆահինէ դատար կիթմիշ օլան, Նիւ Եօրգ-Հէրըլտ ղազէթասընըն Սէն-Բէթէրսպուրկ մուխպիրի Մ. Լարսըն իլէ, ղազէթաի մէզքիւրէն պաշլըճա մուհարրիրլէրինտէն Մ. Ժագսըն տախի, բէնտիլէր իլէ պէրապէր պուլունմուշլար տըր։

—

Իթալիա գրալը Հիւմպէր հազրէթլէրի, պու աէֆա Միլանօ վէ Ասախիտէ իճրա օլունաճագ օլան պիւէիւք մանօվրալար իլէ, Ֆօլին. եօտա վուգու պուլաճագ պիւեիւք րէսմի կէչիտտէ հազըր պուլունաճագ տըր։ Եօզ արդըտա զիքր օլունան մանօվրալարը, սաւաքիր իքիեէ թագսիմ օլունարագ, ատէթա պիր պիրինէ գարչը մուհարէպէ իտէճէքլէր կիպի իճրա իլէնէճէկէր տիր։

Պու սաւաքիր, Միլանօ, Անսօն, վէ Բէրօուղ սաւաքիրի ֆըրգալարընտան ալընըպ, 58,000 նէֆէրտէն միւրէքքէպ օլաճագլար տըր։

Շիմտիլիկ դատար Իթալիատա, պու դատար պիւեիւք մանօվրալար իճրա իտիլմէմիշ իտի։

—

Մայիս ախըր քի, Էվրօբատան Ամէրիգաեա էն զիատէ հիճրէթ իտէնլէր, Ալմանլար տըրլար. Ալմանիատան Աֆրիգաեա կիտէն մէհաճիրլէրին Ամէրիգաեա հիճրէթլէրի սէֆալէթ հազրէթտէ, Նօր Եօրք Պիլտինկ Օֆֆիսի ղազէթասընըն սօն նուսխալարընտէն պիրինտէ միւհիմ պիր պէնտ կէօրիւլմիւշ տիր։ Մէզքիւր պէնտտէ ինէ մէթնարլարընա նազարան իւճէճէք բարալարը օլմաեան պիլէրճէ Ալմանլարըն, չիմտի օրատա իչսիզ կիւճիւղ, վէ ինէճէք էթմէք պիլէ պուլամաեաճագլարը հալտէ, ղուրէթ սէֆիլ պիր հալտէ սալըճըրտըգլարը պէեան օլունմուշ տուր։

—

Մաճարիսթանտա վագը Կրօսս-Պէքքերէք չէհրինտէ, պու քէրրէ ղուէթ միւտհիշ պիր ճինաէթին մագրիզէսի իճրա օլունմուշ տուր. չէօլլէքի, Թէքլա Բօրօվ իսմինտէ, ալթմըշլըք իխթիեար օլան պիր գարըն, պարը հայտանսըզ էթ վէ գանը իլէ պալը օխլարը պիրալիրինէ գաթմարագ էօլէ պիրնէմ, պիր ճէնազէյի ճինանէթ օլունմուշ պուլունտուղու պիլտիրիլմէքտէ իտի, վէ թէրզիպ օլունտուղունա միւթէրէծճիմ օլտուղու պիր քաղըտտա մէզքիւր գարըն տէֆնէ գատիր օլամայան իլէ, ալթը գուրուշա իտիլմէքտէ տիր. ու գարըն պաղըր ... պիր չօճուքտուր քի, ինհիսարին ... վէ օրալարտա գէօրիւլմէքտէ, ... չէհիրլէրտէ կէզմէք ... քէօչիւր վէ գուլաղլարըն տէրիլէրինի ... ինսանլարըն թէզվիր ... իտէրլէր իմիշ։

Շիմտիլիկ դատար, դօճալարընը չէհրէտէ օլան 35 գատըրլար, միւթէճնիպ թարաֆընտան խապիս օլունմուշլար տըր։

Ս. ՄԵՍՐՈՎԲԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

31 Օգոստ. 1882
Բ. Հիսար

... Խմբագիր

Հաճեցէք Ձեր մասակայ մի թերթոյն մէջ հրատարակելու ներփակեալ հաշուեցոյցը, որոյ մէջ տեսնուած (3380) երեք հազար երեք հարիւր ութսուն դրուշ արծաթ դահեկանն զուտ արդիւնքը Վարժարանի պիտոյից պիտի ծառայէ։

Մնամ յարգանօք

Ատենապետ Դպր. Ժողովոյ
Խ. Կ. Արսէնեան

ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ
ՀԻՍԱՐԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԻՆ
11 Յուլիս 1882

Կերակրոյ տոմսակներէն գոյացեալ	
հասոյթ	4000-
Մուտք տոմսակներէն	1927-20
Պիւֆէին	2171-
Զանազաններէ նուէր	239-20
	8338-
Ընդհանուր ծախք	4958-
Զուտ հասոյթ Մէճ. 20 էն	3380-

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

Կ. Պոլիս 24 օգոստ. 1882

Տէր,

Միացեալ ընկերութեանց կեդրոնական ժողովոյ ԼԴ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակէ օր, 29 օգոստ, Գալաթիոյ Կեդրոնական Վարժարանին մէջ, ժամը ճիշդ 6ու կէսին։

Կը խնդրուի Ձեր մեծապատուութենէ որ հաճիք անպատճառ ներկայ գտնուիլ սոյն կարեւոր նստին։

Նախագահ
Ա. Ա. ՏԻՐՐԻԻ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընթ. և վաւերացումն նախ. նստի ատենագրութեան.
2. Դիւանական թղթակցութիւն.
3. Առաջարկ Տնօրէն ժողովոյ նոր վարժարանի մը բացման համար.
4. Առաջարկութիւնք Տնօրէն ժողովոյ.
5. Խնդիր դասագրոց.
6. Տեղեկագիր Տնօրէն ժողովոյ (ապրիլ 25 թուականն).
7. Դրութիւն 16 երեսփոխանաց,
8. Տեղեկագիր Արարատեան ընկերութեան հաշուեքննիչ յանձնաժողովոյ։

—

ՄԻՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ
Օ ԼԻՒՆԷԹ Տ'ՕՐ

Ալէթը ճէրրահիյէ, կէօզլիւք, կէօզէ վէ կէօրմէյէ տայիր ալէթլէր, վէ ըստըլաթը սայիրէ մաղազասը

Իսթանպօլտա Պօնճուք-Պազարընտա
Նէյի Խուլուսի Խանընտա ... Ն. 6

Պալատան պէեան օլունան խան իլէ, պու տէֆա միւճէտտէտէն պիր մաղազա քիւշատ իթմիշ օլտուղումուզու հիրմէթլու էհալիյէ իլան իտէրիզ։ Մէզքիւր մաղազամըզտա էտէվաթը ճէրրահիյէ, մէմէլէր, հէքիմլէրին իսթիմալ իթտիքլէրի չիզատան տէրլիւլիւ ալէթլէր, գարթ պաղլարը, լասթիքտէն մամուլ հէր նէվի էտէվաթ, վէ ամէլիեաթը ճէրրահիյէ իճրաս իչին լէզըմ ալէթլէր պուլունտուրմագտա օլուպ, ճէսիմ ալէթլէրիմիզ պուլունմագլա, ֆէնն իչին եէնի իխթիրա օլունան պաշգաճա ալէթլէր, վէ Էվրօբանըն պիւյիւք թարաֆըլարընտան ալընմըշ ճէրրահի ալէթլէրին պիւթիւն նէվիլէրի տախի պուլունմագտա տըր։ Մաղազամըզտա ուլուֆէ թապիաթ ալէթլէր, վէ էն գիւզէլ լիւղաթլը օլան էլէքթրիք մաքինալարը, Պօլթա վէ Պունսէն բիլլէրի վէ սայիրէ տախի պուլունուր, կէօզէ վէ պաղլամա սայիրէ ալէթլէր, վէ բոնսլար ... թիշ ... իւզէրէ ... մէճնուն ... պիլէճէճէք օլտուղու, վէ եիւզէրինէ ... ֆիաթլարը ... չէհիրլէր։ Մէմլէքէթիմիզտէ ... հէր տիւրլիւ ալէթլէր հազըր պուլունտուղու հալտէ, ... ալէթլէր տախի ... սիփարիշ ... իտիլիր։

Փօսթալարը օլան ալէթլէր տախի թաշրաեա սէվք իտիլիր։

ԻԼԱՆԱԹ

—

ՄԷՋՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՂՋԿԱՆՑ

Խասգիւղ—Իճատիյէ

Վարժարանս կը վերաբացուի յառաջիկայ Սեպտ. 1 ին. և դասախօսութիւնք կսկսին հետեւեալ Բշ. Սեպտ. 6 ին։

Աշակերտուհեաց ընդունելութեան թուականն այս ամսագլուխն է։

Վարժարանի Տնօրէնութիւն իւր ծրագրի ուսմանց պարունակութիւնը խղճի մտօք գործադրելէ զատ, ներկայ տարւոյ շրջանի մէջ կը յաւելու Առտնին Տնտեսութեան դասըն ալ։

Տնօրէնութիւնս հարկադրեալ է յառաջիկայ շրջանէն թոշակներուն վրայ փոքրիկ յաւելում մ'ընել։

Գիշերօթիկք կը պարտին տարեկան 32 Օսմ. ոսկի, վճարելով կանխիկ։ Իսկ ցերեկեայ 7. Ուսումնարանի համար 8 Օսմ. ոսկի և Նախակրթարանի 5 ոսկի։ Նոյնպէս վճարելով կանխիկ։ Դաշնակի ուսանողք պարտին 6 ոսկի տարեկան, միեւնոյն եղանակաւ։

Նոքա՝ որ կուզեն աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ունենալ, կարող են դիմել 'ի Վարժարան և ուղղակի Տնօրէնութենէն և կամ Վարժարանի Ծրագրէն առնել։

1880 Օգոստ. 20 Հիմն. Տնօրէն
Մ. Ս. Մէջպուրեան

—

. . . Տէր. Թադիս Ս. Սահակեան և Ն. Վարդուհեան երկսեռ վարժարանց հոգաբարձութիւնն կը խնդրէ Ձեր մեծապատուութենէն, որ բարեհաճիք Ձերներկայութեամբ պատուել վարժարանիս երկսեռ ուսանողաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսն որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակէ օգոս. 29, սկսեալ ժամ 6 ըստ արեւելեայց։

Նաեւս կ'խնդրէ որ շնորհ ընէք Ձեր պատուական և ազգօգուտ լրաթերթի միջոցաւ հրաւէր կարդալ բոլոր կրթասէր ազգայնոց՝ ներկայ գտնուիլ այն հանդիսին։

25 օգոս. 1882 Սամաթիա

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց հոգաբարձութեան

Ատենադպիր — Ատենապետ
Ս. ԳԱՎԱՖԵԱՆ — ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Այս կրթարանն հաստատեալ է 1876 յուլիսի 1 և, իբրև երկրորդական վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց Կրթութեան Նախարարութենէն։

Երկրորդական վարժարանի մէջ աւանդելի բոլոր ուսմունք և, բաց ի Հայ. Թուրք. և Ֆրանս. լեզուաց, նաև Անգղ. և Յունարէն լեզուք կ'աւանդին աստ, վերջինն առանձին պայմանաւ։

Կրթարանս յատուկ բժիշկ մ'ունի, որ նաև առողջապահական դասեր կը խօսի կիւրակէ օրերն։

Կրթարանիս Ը. շրջանն պիտի սկսի յառաջիկայ օգոստ. 25 չորեքշաբթի օրն և դասախօսութիւնք՝ յաջորդ երկուշաբթի։

Բոլոր աշակերտք պարտին սեպ. 1 էն յառաջ դառնալ ի կրթարանն։

Նոր աշակերտք կ'ընդունուին նոյն թուականէն։

Օգոստ. 23 էն սկսեալ ամէն օր, մինչև կէս օր, Տնօրէնն պատրաստ է ընդունել ծնողաց և այլոց այցելութիւնն։

5 օգոստ. 1882

յՕրթագեօյ — Հիմնադիր-Տնօր
Յ. Գուրեան

—

ԿԻՒՍԹԱՎ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ

ՍԵԳՐԱՔ Ս. ԹԻՒԼՃԱՆՃԵԱՆ

Սոյն հետաքրքրաշարժ և խիստ ծաղրական վէպը, որոյ արդէն 3երրորդ թերթը ելած է, հետզհետէ հրատարակուելով, 16 թերթէ պիտի բաղկանայ։ Կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց խանութը։

Ազգ. Յ. Ջինճիրճեան գրատունը, կը խոստանայ ծախուած թերթերը ետ առնելով, ստակը վճարել, եթէ այս վէպը չը շարունակուի։ Ասկէ ի զատ, ով որ յիշեալ գրատունէն կամ Ջրավաճառ Պօղոս աղայէն «Տիկինը, Պարոնը, և Պէպէքը» թերթերէն գնած է, կրնայ ետ դարձնել և փոխարէն առնել Կիւսթավի ծիծաղաշարժ թերթը։

—

Բիմքի մեքթուպլարըն խղերլեբինտէ պուլունան բօսթա բուլլաբընը Թօբլար ատ, Գուլէ-Գարուսընտա, փուրուն գարշըսընտա վաքը Հրանտըն թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտա կեօթիւրէճէք օլուր իսէ, պէհէր եիւզ թանէսինի 2 ղուրուշա սաթըն ալաճագ տըր, վէ եախօտ պէն թանէսինէ պիր մեճիտիյէ վէրէճէք տիր։

—

ՆՈՐԱՅՐԻ

Դաղղ. — Հայ. Բառգիրք

—

Հրատարակեցան 101 րդ և 102րդ թերթերն։

Բաժանորդաց թիւն է 285. երբ որ լրանայ 300 թիւն, բաժանորդագրութիւնն պիտի փակի, և գին բառարանին պիտի ըլլայ 2 Օսմ. ոսկի։

Ով որ բաժանորդ գրուիլ կ'ուզէ, պէտք է դիմէ առ Մեծ. սեղանաւորս Գ. Ա. Սամանճի—Մամճեան, 4 թիւ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա, կամ առ Մեծ. Գ. Ֆըրէնկեան գրավաճառ, Ուզուն չարշը։ Գին բաժանորդագրութեանն է 1 ու կէս Օսմ. ոսկի։

—

ԹԱԴԷՈՍ Յ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Միւմալէյհ Գալաթատա կեօմրիւք ճատտէսինտէ Աստա խանը գարշըսընտաքի 40 նիւմերօլու տայիրէնին 3 նիւմերօլու մաղազասընտա, քեաֆէի սավալար հազըրլանսա, հէր նէվի լէվայիհ վէ միւսթէտիլաթ թանզիմ, վէ Օսմանլը, վէ Ֆրանսըզ լիսանլըրընտէն ուսուլ վէ նիզամը վեճհիլէ բրօթէսթօ վէ սէքվէսթրօ վէ սայիրէ թէրթիպ, վէ ենքաբիկերէ թերճէմէ, վէ ճիւմլէ կիւնլէրի տախի իւճրէթ վէրմէկէ գուտրէթի օլմաեան էսհաբը մէսայլինին էվրագընը մէճճանէն թահրիր եյլէտիկի կիպի, տէվայիրէ խարիճ էզ մուհաքէմէ իւթիւսա թագտիմի, ինզարնամէ, ասըլ ու էմրճա, բրօթէսթօ, վէ վէքալէթ, վէ սայիրէ թեասսուք խուլասէսի միսիլլիւ մուամէլաթը իճրաեա խուսուսլէրէթի օլան պիր չախըըն, մաձիլլի մէզգիւրտէ տայիմա հազըր պուլունաճաղընը, թիւճճարանէ վէ քեսբէթի մէշաղիլ ասհապընտան պուլունան տաալի միւմէյիզանը միւթէալբրանընա իլան իտէր։

—

Արղընի մատէնի հիւմայունու ամպարլարընտա մէվճուտ օլան նիւհասը խամտան, իքի միլեօն գըյեէսինին, պիլմիւզայէտէ թէգարրուքը իտէճէք էսամինը, լիրայի օսմանի եիւզ դը. հիսապիյլէ բէշլինան թէէմինաթ ու կիֆալէթի օլմադ իւզրէ, ֆիւրուխտի մուգարրէր օլտուղունտան, մէզբուր իքի միլեօն գըյէէ խամ պագըրըն իլթիզամընա թալիպ օլանլարըն, թարիխի իլանտէն իթիպարէն տօգսան պիր կիւն միւրուրինէ տէկին, Տէրսաատէթտէ Մին. վէ զիրաաթ վէ օրման վէ մէաատին նէզարէթի մուհասէպէսի ամէտիլ իւ միւբաաաթ իդէմէսի իլան օլունուր։

Սէնէ 98 հազիրան 21

—

ՄՈՒՍԱՅԷՆԷՅԻ ԽԱՍԹԷԿԵԱՆ

ՑՕՔԹԷՕՐ ՇՈՒԱՐՑ

Էսքիտէն, եէնի ... 4 ն ...

40—Պիւյիւք Հէնտէք սօգաղը—40

Տօքթէօրիւ միւմաիլէյհին գաբինէսինտէ, հէր նէվի հասթա պօշալտըլըր, վէ նէֆէս եօլլարընտա էնվայը էնգա պուխարլարը իւֆլէմէքլէ մուխտէլիֆ ալէթլէր միւմաուտ օլուպ, ազ ճիկէր վէ պօղազ վէ պուրուն խասթալըգլարընա խուսուսի օլարագ պագտըղը կիպի, էլէքթրիք ալէթլէրիյլէ իճրա օլունան հէր նէվի թէտավիյի եարան էսկի կէօքիւզ վէ նէզլէ, վէ պօղ. մանճա եօգսիւլիւք, վէ տիֆթերի վէ եէլ վէ սինիր խասթալըգլարը, վէ քէօթիւրիւմլիւք վէ սարա կիպի իլէթլէրին թամամի խուսուսի տիր։

Բէզա, կիզլի խասթալըգլար, զայիֆլիք վէ զայիֆլէմ։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Բարիզ, 6 սեպտեմբեր	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 %	116 62½
» » 3 %	83-47½
Էսհամը Ումումիէ աչըգը	12-65
» » գարանթը	12-65
Իթալիա ֆօնտօսու	89-55
1865 Իսթիգրազը	80-
1869 »	69-
1873 »	64-
Ռումէլի շիմէնտօֆ. թահվիլաթ	55-25
Օսմանլը Պանգասը	767-37½
Գրետի Լիոնէ	610-
Ռուս ֆօնտօսու 5 % (1877	89-
Ռուսիանըն Շարք իսթիգրազը	-
Մըսըր իսթիգ. պիրլէշմիշ	309-37½
Իսպանեա խարիճի իսթիգրազը	65-⅛
Գամպիօ լօնտրա իւզէրինէ	25-24
Բարիզ, (Պուլվար) 4 օգոստոս	
Ֆրանսըզ ֆօնտօսու 5 %	114-67
Էսհամը Ումումիէ	11- 5
Լօնտրա 6 սեփտեմբեր	
Ինկլիզ գօնսօլիտ	99-⅞
Էսհամը Ումումիէ աչըգը	12-¼
» » գարանթը	12-½
1865 Իսթիգրազը	15-
1869 »	13-⅝
1871 »	67-¼
1872 (Պօնտիւ Թրէզօր)	23-
1873 »	12-½
Տէվլէթի Ալիէնին 1877 իսթ.	77-¼
Օսմանլը Պանգասը	20-⅝
Ռուսիա իսթիգրազը 1873	82-½
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ	61-¾
» իմթիեազլը (շիմէնտօ.)	87-¾
Տաիրա սանիէէ	64-¼
Մըսըրըն Ռօչիլտ իսթիգրազը	83-½
1877 Մաճարիսթան էսհամը	101-⅛
Գամպիօ Բարիզ	-
Վիէննա, 6 սեպտեմբեր	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	118-85
Ռումէլի տէմիր եօլ թահվիլաթը	23-

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ումում. օգոստ. 17 ազըմ. գր.		13-30
» » օգոստ. 18 պաշ. ալ.		13-32
» » էն եւկսէք		13-25
» » էն աշաղը		13- 3
» » Սաաթ 3 տէ		13-25
1863 Իսթիգ. (Մուխօն) 6 % ֆ.		
1865 » » 6 % ֆ.		78-
1869 » (Բինար) 6 % ֆ.		69-
1872 » (Պօն տիւ Թրէզօր)		24-
1873 » (Բինար) 6 % ֆ.		62-
Ռումէլի շիմէնտօֆէր		54-
Մըսըր իսթիգրազը պիրլէշմիշ		68-25
Րէբօր	ղուրուշ	-
Հէվալէսիզ	»	20-
Ազըէ ֆայիզի	%	9-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Գրէտի Ժէնէրալ 6 %	6 20
Սօսիէթէ Ժէն 6 %	5-10
Իսթանպօլ Պանգասը	8-30
Սօսիէթէ Օթօման	4-10
Թրամվայ 5 %	350-
Լավրիօմ (մաաէն)	176-

ԱՔՉԷԼԷՐԻՆ ՌԻԱՅԻՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 ղըրուշ	Դլ. Փ.
Ինկլիզ լիրասը	110- 8
Ֆրանսըզ ալթունու	88- 3
Բօլ	90-16
Գըրմըզ ալթունու	51-15
Պէեազ մէճիտիյէ	108- 1
Մէթալիք	205-20
Պէշլիք	209-20
Ալթըլըգ	125-10
Պագըր	690-
Դուրթօն զաղմէսի զարիֆ	9-12

ԳԱՅՄԷՆԻՆ ՌԻԱՅԻՍԸ

Էն եւկսէք	1090-
Էն աշաղը	1090-
Սաաթ 4 տէ	1090-

(Տէվամը 20)

իտէր իսէ, միւրուրի զէմանէ իթիպար օլունմաերաք, օլ արազի, թաբուլի միսիլլէ քենտիսինէ թէքլիֆ օլունուր. վէ էկէր գապուլ իթմէզ իսէ, պիլ միւզայէտէ, թալիպինէ վէրիլիր։

79. Մահլուլ օլան արազիի միրիյէ վէ մէվգուֆէի, սահիպ իւզ գիբը եւքի մաատէտէ պէեան օլունտուղու վեճհիլէ, ֆիւզուլի գալթ վէ զիրաաթ, վէ հուգուգու արազինի թէմամիյլէ էտա վէ իֆա իտէն քիմէսնէտէն, նօգսանը ալըդ վէ եախօտ էճրի միսլ նամիյլա պիր չէյ ալընամազ։

80. Պիր քիմսէ թէսարրուֆունտա օլան թարլասընը էքտիքտէն սօնրա, հագգը ինթիգալա նայիլ վէրէսէսի օլմադըղըն ֆեվթ օլուպ, մէհլուլ օլ թարլաեր, հագգը թապու սահիպինէ, եախօտ տիկէր թալիպինէ իհալէ վէ թէֆվիզ իւլէտիկի սուրէթտէ, օլ թարլատա պիթմիշ օլան մէզրուաթ, միւթէվէֆա վէ միւթէվէֆանըն թէրէքէսինտէն մասսուպ օլուպ, թարլանըը ալան քիմսէնին, օլ մէզրուաթը գալտըրթմասը, վէ եախօտ իւճրէթ տէյի վէրէսէտէն պիր նէսնէ ալմասը սալահիյէթի եօգ տուր. սագը վէ իսպաթ իլէ հասըլ օլան օթ տախի, մէզրուաթը մէրգումէ հիւքմինտէ տիր. էմմա միւթէվէֆանըն ամէլինին մէտախալէսի օլմագըզըն, խիւտայի նէպաթ օլան օթ, վէրէսէյէ ինթիգալ իլմէզ։

81. Պու թաբու թէսարրուֆ օլունան արազիի միրիյէ իւզէրինէ, մէէմուրու իզնիյլէ, մուաախարէն միւլք էշճար վէ քիւրում զարս օլունարագ իթթիխազ գըլընմըշ օլան պաղ վէ պաղչէնին, վէ ինշաս օլունմուշ օլան միւլք էպնիյէնին սահիպի ֆեվթ օլուտուգտա, օլ էշճար, վէ քիւրում, վէ էպնիյէ, միւթէվէֆանըն վէրէսէսինէ, էմլաքի սայիրէ կիպի մէվրուս օլտուղտան սօնրա, էշճար, վէ քիւրում, վէ էպնիյէ էերլէրի իւյլէ թագտիր օլունան պէտէլլէրէն, եալընըզ բէտմի ինթիգալ միսիլլու խարճ ալընարագ, էշճար, վէ քիւրում, վէ էպնիյէ էտէն, հիսսէլերի նիսպէթլէրինէ կէօրէ, օլ էերլէր վէրէսէսէ մէճճանէն թէֆվիզ գըլընըր, Տէֆթէրխանէյի ամիրէտէ օլան գայտլարը, պիլթ թասհիհ, տէրտէսթ պուլունան սէնէտլէրը, համիլ թահուիլ օլունուր (*)։

82. Պու թապու թէսարրուֆ օլունան արազի միրի իւզէրինէ իհտաս գըլընմըշ օլան միւլք տէկիրմէն, վէ աղըլ, վէ մանտրա, վէ էպնիյէի սայիրէ խարապ օլուպ, էսէրի պիլէ գալմատըղտան սօնրա, օլ էպնիյէնին էերի, միւսթահագգը թապու օլուր. էպնիյէ սահիպի թալիպ օլուր իսէ, օնա, թալիպ օլմազ իսէ ախէրէ վէրիլիր. ֆագաթ, պու մադդէ էերլէր, մուգաատէմա էպուվաթտէն եա էվլատտէն ինթիգալ իտիպ, վէ եախօտ սայիր սուրէթլէ, էպնիյէ սահիպինին իւհտէ թէսարրուֆունտա պուլունուպտա, իճարէյի մագթուա, ճամիլի միրիյէ էտա օլունմագտա իսէ, օլ էերլէր, էպնիյէ սահիպի էտէրինտէն ալընմազ, վէ թէսարրուֆունա միւմանաաթ գըլընմազ (**)։

83. Պու թապու թէսարրուֆ օլունան արազի միրի իւզէրինէ, միլք էշճար, վէ քիւրում գարս օլունարագ իթթիխազ գըլընմըշ օլան պաղ վէ պաղչէնին էշճար վէ քիւրումը գուրուեուպ վէ եա գալ օլունուպ, էշճար վէ քիւրումտան պիր կիմսէ էսէր գալմատըղտան սօնրա, օլ էշճար վէ քիւրում էերի, միւսթահագգը թապու օլուր. էշճար վէ քիւրում սահիպլէրի թալիպ օլուրլար իսէ, անլարէ, թալիպ օլմազլար իսէ, ախէրէ վէրիլիր. ֆագաթ, պու մագուլէ էերլէր, մուգաատէմա էպուվաթտէն եա էվլատտէն ինթիգալ իթմիշ, վէ եախօտ սայիր սուրէթլէ էշճար վէ քիւրում սահիպլէրինին, մուգաատէմա իւհտէյի թէսարրուֆլարընտա պուլունմուշ իսէ, օլ էերլէր, միւթէսարրըֆլարը էտլէրինտէն ալընմազ, վէ թէսարրուֆլարընա միւմանաաթ օլունմազ (**)։

84. Պու թապու թէսարրուֆ օլունան եայլագ վէ գըշլագա, մէվսիմինտէ, պիլա էզըր, իւչ սէնէ ալէթթէվալի չըգըլմազ, վէ բէտմի վէրիլմէզ իսէ, միւսթահագգը թապու օլուր։

85. Պու թապու թէսարրուֆ օլունան, վէ գատիմի էօշրի մահսուլ ալընակելէն չալըր, պիլա էօզր իւչ սէնէ ալէթթէվալի օթու պիչիլմէյիպ, վէ էօշրիւ վէրիլմէյիպ տէ թաամիլ օլունուր իսէ, միւսթահագգը թապու օլուր։

86. Հագգը թապու աւհապընտան պիրի, հագգը թապուսու օլան արազինի, թարուլի միսիլլէ թէֆվիզինի իտէճէք օլուտուղու սուրէթտէ, էճնէպիյէտէն տիկէր քիմսէ, թարուլի միսլ իւզէրինէ զամ իլէ, թէֆվիզինի թալիպ օլուր իսէ, օնա իլթիֆաթ օլունմազ (**)։

87. Մահլուլ օլան արազիի միրիյէ վէ մէվգուֆէ, պիլ միւզայէտէ թալիպինէ վէրիլիր. անճագ սահիպի հագգը թապու օլանլար, թալիպ օլուրլար իսէ, թարուլի միսլ իլէ, անլարա թէֆվիզ օլունուր. սահիպի հագգը թապու օլմազ իսէ, պիլ միւզայէտէ թալիպինէ վէրիլիր. անճագ, արազինին ինթիգալ հագգը սահիպի օլանլարընտան պիրի, ատէմի թալիպ օլտուղը սուրէթտէ, հագգը թապու սագըթ օլուր։ Ֆագաթ, սաղարսըզ օլ քիմսէ, պիր սէնէ մուրուրինտէն եա ի մանիասըզ ... պիր սէնէ միւտտէթ ալընտա ... թալիպ օլուր իսէ, արազինին թապուսու անա վէրիլիր. վէ մահալլինտէ պուլունմայըպ, գըլլիյէն թէֆվիզ օլունմուշ օլսա տախի, մաաթէքսարրըֆտըր. եօգ իսէ, մէմուրուն իզնիյլէ արազի էօզէրինէ վէրիլիր. վէ իսթիհգագտա թէսարրուֆ իթմիւշ իսէ, պէտէլի միսլի իլէ, աղվալը թէսարրուֆէ վէրիլիր։

88. Պիր գազատա, թապու մէճմուու օլան քիմսէ, մահլուլ վէ միւսթահագգը թապու օլան արազինի, զէմանը մէճմուիյէթինտէ թէֆվիզ իտէճէք կիպի, կէրէք էվլատընա, վէ կէրէք էր վէ գըզ գարտաշլարընա, վէ պապա վէ անասընա, վէ զէվճէսինէ, վէ քեօլէ վէ ճարիյէսինէ, վէ թէպաասընա, թէֆվիզ իտէմէզ. ֆագաթ, բէտէլ վէ վալիտէսինէն, եա էվ լատընտան միւնթագիլ արազիսինէ, միւթէսարրըֆ օլուր. վէ հագգը թապու աչըգտա, կէրէք էվլատընա (?) թէսարրուֆ, վէ կէրէք էր վէ գըզ գարտաշլարընա թէֆվիզ իտէ պիլիր. վէ պապա վէ անասընա թէֆվիզ իտէ պիլիր. էմմա ... ախէրլէրէ իսէ, ֆալա գըլընմազ (*)։

89. Եէրի արազը միրի, վէ պինասը պիր ճինէթէ վագֆ օլան էպնիյէ խարապ օլուպ, էօզէրի պինա գալմատըղտան սօնրա, միւթէվէլլի թամիր իթմէյիպ, իճարէյի զէմինինի տախի ճանիպի միրիյէ էտա իթմէտիկի հալտէ, օլ էերլէր, միւթէվէլլի էտլէրինտէն ալընարագ, թալիպլէրինէ վէրիլիր. վէ էկէր միւթէվէլլի թամիր իտէր, վէ եախօտ մուգաաթայի զէմինինի, ճանիպի միրիյէ էտա իտէր իսէ, միւտախալէ օլունմաերագ, միւթէվէլլի էտլէրինտէ իպգա օլունուր. էերի արազիի մէվգուֆէտէն, վէ պինասը ճինէթէ ուխրատէ վագֆ օլան մահալլէրտէ տախի, հիւքմ պէօյլէ տիր։

90. Եէրի արազը միրի, վէ քիւրում վէ էշճարը պիր ճինէթէ վագֆ օլան պաղ վէ պաղչէ խարապ օլուպ, էշճար վէ քիւրումտան էսէր գալմատըղտան սօնրա, միւթէվէլլի վագֆ պուլունան քիմսէ, օլ պաղ վէ պաղչէ էերլէրինի, իւչ սէնէ միւթէվալիյէն, պիլա էօզր թամիր իթմէյիպ, մուգաաթայի զէմինինի տախի, ճանիպի միրիյէ էտա իթմէզ իսէ, հագգը թապու սուրէթիյլէ, թալիպլէրինէ վէրիլիր. վէ էկէր, միւթէվէլլի թամիր իտէր, վէ եախօտ մուգաաթայի զէմինինի, ճանիպի միրիյէ էտա իտէր իսէ, վէ էշճար վէ քիւրումը ճինէթի ուխրատէ (խայրամէ տայիր օլան պիր մահալլ) վագֆ օլան մահալլէրտէ տախի, հիւքմ պէօյլէ տիր։

—

(*) Թապու սէնէտաթը հագգընտա, ֆիյ 7 շապան, սէնէ 1276 թարիխլի թալիմաթըն իւչիւնճիւ պէնտի իճապընճա, իշպու 81 ինճի մատտէտէ մուհարրէր (տէրտէսթ պուլունան սէնէտլէր համիլ թահրիր օլունուր) ֆըգրասընըն հիւքմիւ միւնֆէսիխ տիր։

(**) Իշպու 82, վէ 83, վէ 86 ընճը մատտէլէրին ահքեամը իւչին, 54 ինճիւ մատտէլէրին չէրհինէ միւրաճաաթ օլունա։

(*) Իշպու 88 ինճի մատտէնին հիւքմիւ իչին, 54 ինճիւ մատտէնին չէրհինէ միւրաճաաթ օլունա։